

**UCHWAŁA NR 82/XIII/2016
RADY GMINY ŚWIERCZE**

z dnia 28 stycznia 2016 r.

**w sprawie przyjęcia programu usuwania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) na terenie
Gminy Świercze**

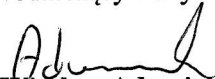
Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2015 r., poz. 1515, zm. poz. 1045 i 1890.) Rada Gminy Świercze uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji program usuwania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) na terenie gminy Świercze, w brzmieniu określonym w załączniku Nr 1 do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świercze

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Gminy

Wiesław Adamiak

Uzasadnienie

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*) jest byliną z rodziny selerowatych (*Apiaceae*) osiągającą wysokość do 5 m. W warunkach naturalnych barszcz Sosnowskiego występuje na Kaukazie. Roślina zawiera dużo białka i węglowodanów, dlatego prowadzono eksperymenty z zastosowaniem jej jako paszy dla bydła. W latach siedemdziesiątych XX wieku rozpoczęto eksperymentalne uprawy barszczu w Polsce. Wkrótce okazało się, że rośliny powodują bolesne poparzenia, zwłaszcza partii skóry nieosłoniętej przed światłem słonecznym. Łodygi, liście i owoce zawierają olejki lotne, żywice oraz alkaloidy, które w kontakcie ze skórą wywołują nadwrażliwość na działanie promieni słonecznych, a w konsekwencji trudno gojące się oparzenia i rany. Mogą również powodować uszkodzenia układu oddechowego.

W ostatnim czasie zaobserwowano dużą ekspansję rozwoju barszczu Sosnowskiego. Roślina ta zaliczana jest do tzw. gatunków inwazyjnych – szybko i łatwo rozprzestrzenia się wypierając gatunki rodzime powodując ubożenie rodzimej flory. Jedna roślina produkuje 40 tys. nasion, które mogą być przenoszone przez wiatr, wodę i ptaki. Najczęściej występuje nad brzegami cieków wodnych, na przydrożach, na nieużytkach oraz obrzeżach lasów.

Mając na uwadze szkodliwość tej groźnej rośliny oraz konieczność podjęcia działań zmierzających do całkowitej jej likwidacji należy uchwalić przedmiotowy program, który przewiduje m.in. informowanie mieszkańców o zagrożeniach, gromadzenie danych na temat nowych miejsc występowania oraz opis metod niszczenia barszczu Sosnowskiego.

Proces likwidacji barszczu Sosnowskiego jest długotrwały i kosztowny. Gmina Świercze będzie aplikować o dofinansowanie zadania „Usuwanie barszczu Sosnowskiego z terenu gminy Świercze” do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Przewodniczący Rady Gminy

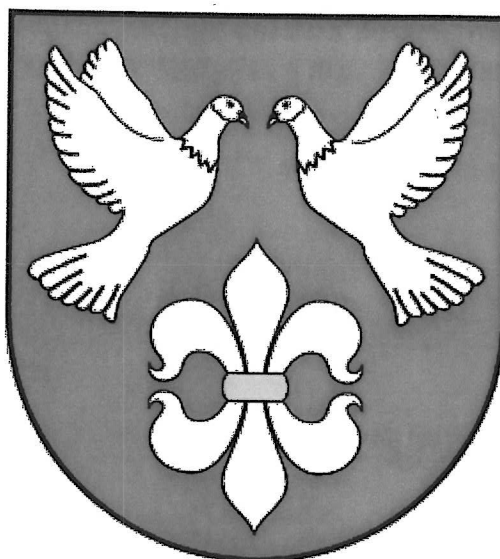

Wiesław Adamiak

Załącznik do Uchwały Nr 82/XIII/2016

Rady Gminy Świercze

z dnia 28 stycznia 2016 r.

**PROGRAM USUWANIA
BARSZCZU SOSNOWSKIEGO (HERACLEUM SOSNOWSKYD)
Z TERENU GMINY ŚWIERCZE**

Świercze, 2016

1. Wstęp

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*) jest byliną z rodziny selerowatych (*Apiaceae*) osiągającą wysokość do 5 m. W warunkach naturalnych barszcz Sosnowskiego występuje na Kaukazie. Roślina zawiera dużo białka i węglowodanów, dlatego prowadzono eksperymenty z zastosowaniem jej jako paszy dla bydła. W latach siedemdziesiątych XX wieku rozpoczęto eksperymentalne uprawy barszczu w Polsce. Wkrótce okazało się, że rośliny powodują bolesne poparzenia, zwłaszcza partii skóry nieosłoniętej przed światłem słonecznym. Łodygi, liście i owoce zawierają olejki lotne, żywice oraz alkaloidy, które w kontakcie ze skórą wywołują nadwrażliwość na działanie promieni słonecznych, a w konsekwencji trudno gojące się oparzenia i rany. Mogą również powodować uszkodzenia układu oddechowego. W konsekwencji zaprzestano dalszej uprawy.

Barszcz Sosnowskiego zaliczany jest do tzw. gatunków inwazyjnych – szybko i łatwo rozprzestrzenia się wypierając gatunki rodzime powodując ubożenie rodzimej flory. Jedna roślina produkuje 40 tys. nasion, które mogą być przenoszone przez wiatr, wodę i ptaki. Najczęściej występuje nad brzegami cieków wodnych, na przydrożach, na nieużytkach oraz obrzeżach lasów.

Celem niniejszego programu jest zebranie informacji na temat ognisk występowania barszczu Sosnowskiego, szkodliwego działania tej rośliny na ludzi i zwierzęta oraz metod jej zwalczania.

2. Cel i sposób realizacji programu

2.1. Cel edukacyjny:

Działania polegające na podnoszeniu świadomości mieszkańców gminy Świercze na temat szkodliwości barszczu oraz konieczności jego niszczenia poprzez opracowanie i kolportaż ulotek i plakatów oraz organizowanie spotkań informacyjno-edukacyjnych o niebezpieczeństwach jakie niesie za sobą kontakt z rośliną, charakterystycznych cechach morfologicznych umożliwiających rozpoznanie w terenie, jej wpływie na środowisko oraz metodach zwalczania i zasadach BHP podczas likwidacji siedlisk.

2.2. Cel likwidacyjny:

Niszczenie ognisk barszczu Sosnowskiego realizowany poprzez zlecenie wyspecjalizowanej firmie likwidacji barszczu metodą mechaniczno – chemiczną w sezonie wegetacyjnym na gruntach stanowiących własność Gminy Świercze oraz własność osób prywatnych. Niszczenie barszczu Sosnowskiego będzie dotyczyło również tych obszarów, które w trakcie opracowania programu nie były zdiagnozowane.

3. Charakterystyka barszczu Sosnowskiego

3.1. Pochodzenie i morfologia rośliny

W warunkach naturalnych barszcz Sosnowskiego występuje na Kaukazie. Roślina zawiera dużo białka i węglowodanów, dlatego prowadzono eksperymenty z zastosowaniem jej jako paszy dla bydła. W latach siedemdziesiątych XX wieku rozpoczęto eksperymentalne uprawy barszczu w Polsce. Wkrótce okazało się, że rośliny powodują bolesne poparzenia, zwłaszcza partii skóry nieosłoniętej przed światłem słonecznym. Łodygi, liście i owoce zawierają olejki lotne, żywice oraz alkaloidy, które w kontakcie ze skórą wywołują nadwrażliwość na działanie promieni słonecznych, a w konsekwencji trudno gojące się oparzenia i rany. Mogą również powodować uszkodzenia układu oddechowego. W konsekwencji zaprzestano dalszej uprawy.

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*) jest byliną z rodziny selerowatych (*Apiaceae*) osiągającą wysokość do 5 m. W pierwszym roku rozwoju pojawia się rozeta, w drugim roku pojawiają się pędy kwiatowe i nasiona. Zdolność kiełkowania nasiona uzyskują po 60-90 dniach przebywania w temperaturze od 2 do 5° C i zachowują zdolność kiełkowania przez okres 4 lat. Młode rośliny są bardzo podobne do siewek barszczu zwyczajnego. Przybierają kształt podłużny, następnie półokrągły i w końcu trójkątny. Liście układają się w rozetę, która w pierwszym roku wzrostu sięga od 15 do 35 cm nad ziemią. Z tej rozety w następnym roku w okresie od maja do czerwca zaczyna wyrastać łodyga osiągając wysokość nawet do 3 lub 5 metrów. Łodyga jest zielona, u dołu zwykle pokryta purpurowymi plamami, rzadko owłosiona, podłużnie bruzdowana, w środku pusta. Na łodydze wyrastają bardzo duże, rozłożyste liście osiągające niekiedy do 150 lub 200 cm długości pokryte po wewnętrznej stronie drobnym meszkiem. Liście wydzielają charakterystyczny zapach kurkumy. Na szczycie łodygi pojawia się kwiatostan w kształcie baldachimu. Pojedyncze kwiaty barszczu są barwy białej, mogą być też lekko różowe. Z kwiatów powstają nasiona, które dojrzewają w drugiej połowie lipca. Jedna roślina może wydać nawet do 20 tysięcy nasion, po ich wydaniu – w sposób naturalny obumiera. Nasiona barszczu są odporne na niekorzystne warunki

4. Metody zwalczania barszczu Sosnowskiego

4.1. Metody mechaniczne

4.1.1. Orka:

Orka na głębokość 30 cm niszczy wschody barszczu i może w znaczący sposób zredukować procent kiełkujących nasion. Zalecane jest podcinanie co najmniej 10 cm poniżej powierzchni gleby. Podcinanie lub wykopywanie korzeni powinno być wykonywane dwukrotnie: wczesną wiosną oraz w połowie lata.

Jest to metoda inwazyjna, pracochłonna, ale bardzo efektywna i może być stosowana w przypadku występowania pojedynczych roślin albo mało licznych stanowisk.

4.1.2. Koszenie:

Metoda stosowana na większych areałach. Należy pamiętać, że im wyżej kosimy rośliny, tym większe jest prawdopodobieństwo odrastania nowych baldachów na niższych piętrach. Ponadto koszenie sprawia, iż rośliny barszczu „stają się” wieloletnie, gdyż pozbawione możliwości wydania pędów, ciągle dążą do wydania kwiatostanu. Bardzo szybkie odrastanie sprawia, że koszenie musi być powtarzane 2-4 razy w trakcie sezonu wegetacyjnego, aby nie dopuścić do zmagazynowania w korzeniach i liściach składników potrzebnych do zakwitnięcia i wydania nasion.

Jest to metoda nieinwazyjna, ale też uznawana za mało skuteczną. Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu.

4.1.3. Ścinanie kwitnących roślin przed zawiązaniem nasion:

W ten sposób jest powstrzymany wytwarzanie nowych nasion. Nie należy tego robić zbyt wcześnie w sezonie, bo regeneracja następuje bardzo szybko i w rezultacie wytworzony zostanie nowy kwiatostan. Zbyt późny zabieg daje ryzyko osypywania się dojrzałych nasion do gleby. Usuwanie baldachów może być równie skuteczne jak koszenie, jednakże bardzo istotny jest czas ich usuwania. Ścięte baldachy muszą być zebrane i zniszczone.

4.1.4. Wymiana ziemi:

Metoda polega na usunięciu wierzchniej warstwy gleby na obszarach, na których roślina ta występuje w największym zagęszczeniu i na to miejsce przywiezienie nowej ziemi, wykonaniu głębokiej orki i wapnowaniu gleby.

Już po pierwszym roku stwierdzono znaczące ograniczenie ilości barszczu Sosnowskiego na obszarze działania. W kolejnym roku w miejscach, gdzie dokonano wymiany powierzchniowej warstwy ziemi nie stwierdzono okazów barszczu lub pojawiły się tylko pojedyncze osobniki.

4.1.5. Zawiązywanie baldachów w worki plastikowe:

Metoda polega na ograniczeniu wysiewu nasion do gleby oraz zmianie warunków glebowych na niekorzystne dla rośliny. W czasie zawiązywania się owoców nakłada się na baldachy worki plastikowe, które nie pozwalają na rozsianie się nasion. Nasiona zebrane w plastikowe worki są palone, a obszar na którym rosły rośliny poddaje się procesowi wapnowania.

Jest to metoda nieinwazyjna, uznawana za nieskuteczną.

4.2. Metody chemiczne

4.2.1. Opryski herbicydami:

Stosowanie późnych oprysków przy użyciu herbicydów zawierających glifosat nie tylko osłabiają lub niszczą rośliny, ale także osłabiają zdolność kiełkowania nasion. W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion, walkę należy zaplanować na 3-4 lata (zgodnie z żywotnością nasion). Zabiegi opryskiwania można wykonać w trzech terminach:

I – wiosną w maju na siewki (do fazy rozety),

II – wczesnym latem, od czerwca, w okresie wytwarzania pędów kwiatowych, do początku kwitnienia,